

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop, (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJKELET

ZEIDÓ-POLITIKAI-HAVILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 620
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 3-50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ek
Egy szám — 1-50 ek

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 8. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Sebatth 6 * 1924 január 12 Szombat

A mi falunk

Irta: Marton Ernő

Az öreg Strauss professzor, a budapesti Keleti Akadémiától megfogta a karomat és kihuzott a vitaközök csoportjából. „A dolognak muzáj sikerülnie, mondotta. Ha lehetséges volt Görögországot felhámasztani, mennyivel könnyebb lesz új életre kelteni a zsidó Palesztin-t. Egyébként is sok rokonnóvás van a két nép reneszánsz-mozgalmában.” Régi iskolásemlekek támadtak fel bennem és hevesen ellentmondottam: „Ó, a görög nép egészen más. A görögöknek voltak hőseik, akik haláltmegvető bátorsággal küzdöttek Ujgörögország szabadságáért. Gondoljon csak a nagyszerű Ypsilanti hercegre és Byron költeményeiről se feledkezzen meg...” Felbeszakitott: „Nagyon jól ismerem a görög szabadságharc történetét és éppen ezért mondom, ha nekik sikerült, nekünk számszorosan kell hogy sikerüljön Ypsilantit és Byront említtette. Egyik sem volt görög, Ypsilanti orosz volt, Byron pedig angol, ők harcoltak a görög szabadságért. És miért harcoltak? A klasszikus ó-görög kultúra iránt érzett kegyeletből. Abban az időben a nyugati országok ifjúsága át volt hatva a szent hivatástól, hogy fel kell szabadítani a görögöket, az antik görögök elnyomott utódait. Pedig mik voltak ezek a görögök a régi görögökhöz képest? Egy analfabéta, izgága természetű pásztornép. Minden tiszteletem és becsütem az új Görögországnak, de ugye, felszabadulásának száz éve alatt semmitsem adott az emberiségnek. Az antik ósök emléke volt az, amely a pásztornép felé fordította a művelt Nyugat figyelmét. A görög szabadságharcot kivülről vívták meg. Angol és francia önkéntesek siettek a görög szabadságharc zászlaja alá és külföldi pénz és politikai támogatás segítségével üzték el a török félhódat Athén klasszikus ormairól. Nos, ha a kegyelet és történelmi emlék ilyen hatást tudott kiváltani a görögökkel szemben Európából, mennyivel inkább kell biznunk benne, hogy a zsidó szabadságmozgalmat ugyanilyen érveléssel fogja üdvözölni a művelt emberiség. Hiszen egy olyan népről van szó, amely nemcsak az ókorban, de szétszórtatásának keserves századai alatt is kifogyhatatlanul adta a legnagyobb értékeket az emberi kultúrának.”

Közvetlenül a háború befejezése után történt ez a beszégetés, amikor még tele volt a levegő hittel és rajongó optimizmussal. Azóta nagyot fordult a kocka. Strauss professzor bizakodása sem volt indokolt. Az emberiség ma már nem lelkesedik és a zsidó Palesztina gondolatáért sem indultak harcba az önkéntes seregek. Az emberiség, különösen a „művelt nyugat” a maga dolgaival van elfoglalva és felszabaduló hadáratok hegett inább elnyomó háborukat folytat. Am Strauss professzorunk mégis igaza volt, amikor a zsidó nemzeti mozgalmat Ujgörögország születéséhez hasonlította. De a hasonlóság egészen más irányban mutatkozik. Nem a szabadságharcban, hanem a módban, ahogy a sikeres szabadságharc után a régi Athént romjaiból felépítették. Hiszen a szabadságharcot mi is megvittuk már és sikeresen vívtuk meg a párisi és sanremói zöld asztalnál. Es mi is ott tartunk, ahol a görögök tartottak száz évvel ezelőtt: előttünk a romokban heverő, felépíté-re váró ország. A figyelemreméltó, sőt egészen csodálatos analógia itt kezdődik.

Tudni kell, hogy a görög nép legnagyobb része nem él Görögországban és száz évvel ezelőtt a görögöknek több mint háromnegyed része diaszpórában élt. Az idegen elnyomás a nép legjobbjait elűzte hazájából. A kivándorolt görögök szétszórtak a Balkánon, Kisázsiaiban, Amerikában és mint élelmes kereskedő nép csakhamar mindenütt biztos otthonra talált. Évszázadokon át éltek a görög nép százezrei idegen földön, ahol jólétre, sőt magas politikai

befolyásra is szert tettek, de sohasem feledkeztek meg hazájukról és elnyomott, kulturában visszamaradt testvéreikről. Nemcsak hitüket és nyelvüket őrizték meg, de népi szokásaikat és megszentelt tradícióikat is. Az európai népek figyelmét ők hívták fel Görögország sorsára és amikor a szabadságharc kitört, ők nyújtották a küzdőknek a legértékesebb támogatást. A galutban élő görögök igazi munkája azonban csak a győztes szabadságharc után kezdődött. A görög városok siralmas képet nyújtottak. Athén klasszikus romok tövében terjengő sár-tenger volt. Sem ipar, sem kereskedelem, sem kultúra az egész országban. A koponyákban is tudatlanság és elmaradottság.

Ekkor léptek aktivitásra a diaszpóra görögjei. Ők vállalták magukra a nagyszerű feladatot, hogy felépítik romjaiból az új Görögországot. Minden külföldi görög kolónia a munka bizonyos meghatározott részét vállalta magára: egy egy falut, egy-egy iskolát, vagy más középületet. Senkisémetem vonta ki magát a rendkívüli terhet jelentő kötelesség teljesítés alól; a szét-szórt görögök között alig akadott renegát. A gazdagabbak külön áldozatot is vállaltak. Ismerőseim, akik Görögországban jártak, meséltek nekem, hogy Athénben és a nagyobb görög városokban majd minden középületen márványfalba függ, amelyre be van vésve, kinek az áldozatkészségéből épült fel az intézmény. A tudományos akadémiát például egy bukaresti görög építette, a sebészeti klinikát a konstancai görög kolónia, még a királyi palotát is külföldi görögök építették fel. Ennek a nagystíliú és meghatározó áldozatkészségnek köszönhető, hogy Görögország a teljes elhanyaglás és el-

maradottság fertőjéből fejlődésének mai fokáig eljutott.

Itt van a nagy hasonlatosság a görög és a zsidó reneszánsz között. És itt a beszédes, buzdító példa. A mai zsidóság és a száz év előtti görögség helyzete szinte azonos. Küönb-ség talán csak annyi, hogy míg a külföldi görögök teljes biztonsággal éltek befogadó hazájukban és így áldozatuk valóban önzetlen volt, addig a zsidóság nagyrésze önmagának ad, ha Palesztina felépítéséhez egy téglával hozzájárul.

Aktuálisnak tartottam mindezt elmondani most, hogy az erdélyi zsidóságban életrevalósult a terv, hogy falut épít Erec Jiszraelben. Falut azoknak az erdélyi zsidóknak, akik meg- unva a galut nyomorúságát, egy tisztább és nyugalmasabb, ha mindjárt verejtékesebb élet után is vágnak. Ha minden zsidó egy téglát ad az épülő faluhoz, vagy egy olajfát ültet, rövidesen virágozó, boldog valóság lesz az erdélyi falu. Az alapja már megvan, földjét már turják a szorgalmas és edzett erdélyi zsidó kezek. A Zsidó Nemzeti Alap adott nekünk négyezer dunamot az Émek áldott tele- vényéből. Ezt a földet meg kell váltanunk és áldozatainkkal bizonyosságot kell tennünk, hogy méltók vagyunk a kincsre, amelyet ránk biz- tak. Az erdélyi zsidó falu ügye kiemelkedik a napi események forgandó hangulatából, nem csoportok és nem pártok ügye ez, minden erdélyi zsidónak ott kell dedelgetnie a gondo- latot szíve mélyén, mint kedves, drága kincset, amelyre mindig féltve és szeretettel gondol, mint ami az ő lelkében fogantatott, mint enje egy darabját, mert ami ott künn épül, az erdélyi zsidó falu: a mi falunk. Ha lesz annyi hűség és áldozatkészség bennünk, amennyi a diasz- póra görögjeiben volt, akkor a mi szabadság- küzdelmünk is diadalmos véget ér.

Héjjas ellen vall az alföldi brigád

Meg akarták ismételni az Ulain-puccsot. Internálják a bombamerénylőket. Ujra felveszik a nyomozást Reismann zongoragyáros meggyilkolása ügyében. Eckhardt reáipolitizált akar a kisananttal. Az áldozatok nagyobbak a kölcsönnél

(Budapest, január 11. Az Uj Kelet tudósító- jától.) Sággy Jánost, az alföldi brigád egyik megszervezőjét na kihallgatta a rendőrség. Elmondotta, hogy a csongrádi merénylet elkövetése után memorandumot intézett Héjjashoz, ez azonban semmit sem tett a letartóztatattak érdekében. Minthogy a vezér cserbenhagyta a brigádát, Sággy mindent elmondott a detektíveknek.

Sággy vallomása nagyjából megegyezik a Csongrádon végzett helyszíni vizsgálat adataival. Eszerint az alföldi brigádát

a mai kormányrendszer eltávolítására szervezték.

Sággy terve szerint a katonai diktatura feje Héj- jas Iván lett volna. A brigád szervezési munká- latai annyira előrehaladtak, hogy az egész Alföldön készenállottak a hatalom átvételére és kész miniszteri listájuk is volt.

Hivatalos helyről kijelentették, hogy inter- nálási eljárást indítanak azok ellen, akik a köz- nyugalmat veszélyeztetik, ha a merénylet előkészí- tésében nem is részesek.

A budapesti főkapitányságon összefüggő komplexumnak tartják az összes atrocitásokat. Éjjel- nappal folynak a kihallgatások. Ujból előveszik a Reismann zongoragyáros, Somogyi és Bacso meg- gyilkolásának aktáit.

Ma a Vár-utcában egy használható állapot- ban lévő

ekrazitos kézibombát találtak.

Azt hiszik, hogy elhelyezés boszú műve volt, mert Vár utcában lévő göztűrész tulajdonosa a napokban beszüntette a fűrészpör ingyenes szétosz- tását, de az is lehet, hogy statáriumrendeletre így akart valaki megszabadulni a gránáttól.

Diószeghy miniszteri tanácsos a csongrádi bombamerénylet ügyében hivatalos kommunikében ismerteti a Csongrádon megejtett helyi vizsgálat

eredményét. Albert Áron csongrádi ügyvéd az Éb- redő Magyarok ottani egyesületének ügyésze sze- mélyesen vitte Sággy memorandumát Kecskemétre, de vissza is hozta, mert Héjjas nem fogadta el, azt ízente, hogy a bűnösök vegyék el büntetésük- ket. A vidék beszervezéséről Sággy még előadta, hogy Kaszanyiczkival és Piroksa Györggyel no- vemberben volt Kecskeméten a „vezérnél” utasi- tásokat kérni. Itt azt az utasítást kapta, hogy ne politizáljanak. Bevallotta, hogy Piroksa Jánossal a

katonai diktatúráról tárgyalt

és ez a terv a csongrádi fanatikusok kizárólagos egyéni akciója volt, amelyről semmiféle katonai és polgári hatóság nem tudott. Sággyék naivságukban annyira mentek, hogy Csongrád megye területéről katonai diktatura esetére már előre térképeket ké- szítettek.

Budapest, január 11. Tegnap este Kállay, Vass, Klebelsberg, Nagyatádi, Bud, Csáky és Nagy Emil miniszterek társaságában Bethlen megjelent a keresztény nemzeti gazdasági párt értekezletén. Wolff beszédére válaszolva a miniszterelnök

bizalmas természetű magyarázatokkal kísérté

a magyar kölcsönügyi tárgyalások ismertetését. Az illetékes kijelentéseket a pártértekezlet meg- nyugvással vette tudomásul.

Bethlent erre a látogatásra Eckhardt Tibor nemzetgyűlési beszéde készítette. A parlament dél- utáni ülésén ugyanis volt sajtótűnőke támadta a miniszterelnököt, hogy súlyos terheket vállalt a kölcsön ellenében. Ausztria sokkal kedvezőbb elbi- rálásban részesült, mint Magyarország, — mon- dotta Eckhardt. A tajvédők azt hitték, hogy a ma- gyar kölcsönnél csak pénzügyi szempontok domi- nálának, holott politikailag és pénzügyileg akarják guzsbakötni Magyarországot. Ausztriától eltérően a főmegbízotton kívül Magyarországon még két bi-

ek. 1924 január 11.

Ittjük azonnal
an gyártmányu
munkalógépeket

coll
yalogépek
géptengely
kőszőrügek
800 és 900
p 400, 500
lagfűrész
logépek
égép
ek

ca Rt.

Telefonsz. 336

oda

müeket

ap 300 lej
Rador

gyapot-

lunk:

ázi,
ézetí,
odai
elések
ását.

n 515

tca) 14.

.-u.) 10.

7 6 8

ák

raktár

zottság működne, egyik az országon kívül, a másik, mely a hitelezők megbizottaiból alakulna, a főmegbizott távozása után végezné az ellenőrzést. S míg Ausztriában a nagyhatalmak képviselői vannak többségben az ellenfelek megbizottaival szemben, addig Magyarország három nagyhatalom képviselőivel szemben az ellenfél négy képviselője volna a bizottságban.

Ha Magyarország realpolitikát akar csinálni a kisantanttal, akkor ezt nem a nagyantantot keresztül kell keresztyülni. Nekünk — mondotta — szomszédaink vannak s kö-

zös érdekeink s így nemcsak azokat a kérdéseket kell elintézzük, amelyek Magyarországnak érdekei. A kölcsönügyben az eredmény aránytalan az áldozatokkal. Az összeg csekély, a térítések magasak és súlyosak, szülő a jegyzőkönyvből azt olvassa ki, hogy a szándék nem Magyarország talpraállítása, hanem további tengődésének meghosszabbítása. A három párisi jegyzőkönyv Magyarország gazdasági függetlenségébe is belenyúl. Egy ország sem fizetett annyi reparációt, mint Magyarország s óva int, nehogy Magyarország oda juss, ahova Németország jutott a Ruhr-kérdés miatt.

Legyen vége a háborúnak!

Tudósok, művészek és politikusok a béke utjának egyengotéséről

I.

(Kolozsvár, január 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hatodik esztendeje, hogy a világháboru borzalmai elnémultak, hatodik esztendeje, hogy a világtörténelem legvéresebb színjátéka után legördült a függöny. A lelkek nagy megnyugvása azonban még ma sem következett be. Idegeink számára, amelyeket a háboru könyörtelenül fáradra korbácsolt, a békétlen béke nem hozta meg a várva-várt nyugalmat, az emberiség a gyógyulatlan sebektől borítottan várja, hívja azt az időt, amikor a fegyversörgést tülharsogja a szeretet szimfóniájának fortiszsimója.

Hogyan lehet eltüntetni a háboru ittfelejtett töviseit? Milyen utat kell követnie a politikának, művészetnek, közgazdaságnak, hogy az emberiség ne érezze már a háboru nyomasztó atmoszféráját? Ezzel a kérdéssel fordult az Uj Kelet a közélet több kiválóságához. A válaszok közlését a beérkezés sorrendjében itt kezdjük:

(Meg kell teremteni a társadalom alapösszhangját)

Az igazi békét azzal érhetjük el, ha megteremtjük a társadalom alapösszhangját, az egyéni viszonylagosságot keretbe harmonizáljuk és az egyéni kilengéseket a reformált és szélesebb alagokra fektetett neveléssel fokozatosan enyhítjük. Ehhez a legbiztosabb utat ha megtaláljuk a közjó ideális célját és azt mentesíteni tudjuk az egyéni érvényesülés ballasztjától.

Dr. Bianu Jenő
sziguranca vezérfelügyelő.

(Pótolni és teremteni.)

A társadalom feladata most csak az lehet, hogy egyöntetű intenzív munkával helyreállítsa azokat az erőforrásokat, amiből a békeéletben táplálkozott a kollektív teremtés és ez csak úgy le-

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta Méir Aaron Goldschmidt

Több aztán már nem is kellett, hogy a vidámság külső jeleit arcáról elűzze és hogy ehelyett rosszkedv és bántódottság tükröződjön rajta.

És arckifejezésének ez a megváltozása olyan hirtelen történt, hogy mindkét nő önkénytelenül elnémult, ezzel szemben a hadnagy, mikor észrevette ezt az arckifejezést, újra és harsogó kacajba tört ki.

Ekkor Jákob odafordult a hadnagynak és olyan hangon, mely megreszketett a fájdalomtól, mondotta: Hadnagy ur!

Engberg elsápadt és hallgatott.

De ez a nagy csönd, mely oly hirtelenül támadt és amelyen Jákob saját felkiáltását lassan elcsendülni hallhatta, még erősebben érezte vele azt a sebezhető oldalát, melyet ilyen nyilvánvalóvá tett. Hiába kutatott eszközök után, amelyekkel a társalgást újra mederbe vezesse, — sokkal kimerültebb volt minden lelkiereje semhogy ilyen kivezető utat fel tudott volna fedezni. Néhány másodpercig irtózatosszenvedés vonaglott keresztül rajta, borzasztóan egyedül érezte magát és mégis olyan érzés szorongatta, mintha az egész világ szemé órá volna szegezve. Rája nehézkedett az az átok, hogy gyermekkorában el volt zárva minden játszótársától és hogy a társaságban való jártasságot szellemi műveltséggel nem lehet megszerezni.

A postakocsi csöngetése, mely berobogott az utcába és a ház előtt állott meg, feloldotta azt a szinte varázslatos kövémeredtséget, mely rá és az egész társaságra rámerült. Az ablaksiettek, hogy megnézzék, mi az és Jákob szívében áldásokkal árasztotta el azt az idegent, aki éppen olyan jó időben jött.

— Anya! — kiáltotta Thóra, — a néni jön.

hetséges, ha kialakul egy olyan társadalmi morál, mely megszünteti azt a zürzavart, amely elveszi a kilátást a helyes cél, az okos és becsületes célkitűzés, a mostani életlétés kialakulása előtt. Pótolni, teremteni, újat és értékeset produkálni a köz számára csak úgy lehet, ha hitek vannak és valóságos remények a becsületes emberi együttműködéshez.

Én csak művészettel foglalkozom, de az nem lehet egy külön élő, elszigetelt emberi abszolútum, a legkomplicáltabb összefüggésben áll mindenkori társadalmi, politikai és emberi megmozdulásokkal. A színházművészet egyelőre csak narkotikum a háboruban elgyötört emberiség rossz idegeire, de ha elérkezik a politikában, a gazdasági életben és emberi kooperációban a teljes összhang, a színház megint az új eszmék elővivője lesz, mint ezelőtt volt. A csökönyös ragaszkodás a multhoz megállást jelent, a forradalmiság legtöbbször rombol; a kettő helyes összeegyeztetése kiméli a tradíciókat és biztos lépésekkel megy az új utak felé. Az én politikám, gazdasági és művészpoltikám, az emberi lélek legszentebb megnyilatkozásait kivirágztatni és ha ez lehetséges, akkor ugyanis minden a legsebb harmóniában él.

Dr. Janovics Jenő,

a kolozsvári Magyar Színház igazgatója

(A spártai követ)

Aki a föltett kérdésekre teljesen kielégítő feleletet tudna adni, amelynek tanulságait mindjárt gyakorlatilag is lehetne alkalmazni, méltán az emberiség új Megváltójának tekinthetné magát. Voltak is, akik ilyen igénnyel léptek fel, midőn tetesztős szép eszméket hangoztattak, amelyek segítségével likvidálni akarták a háboru átkos örökségét. Csakhogy úgy vagyunk ezekkel, mint a spártai követ volt az athéniakkal. Az athéniak megtapsolták a spártai követet, mert a színházban felkelt a székéről s átadta egy későn jövő aggnak, aki már

— Jé, igazán a néni! — ismételte a huga, összecsapta két kezét és kifutott a szobából, hogy a nénit fogadja.

Az idegen vendégek elbucsztak és Jákob, aki megszegyenülten és leverten állott ott, nem kevésbé szívesen elajánlotta volna magát, ha csak valamennyire is illendőbb dolog lett volna ez.

Miután a néni megölelte, megcsókolta nővérét és a lányokat és a távollévő nagykereskedő hogyléte iránt a köteles érdeklődést elintézte, bemutatott neki Jákobot, mint Thóra völegényét.

— Gratulálok! — mondta a néni nagyon hidegen és formásosan Bendixenhez, aki tiszteletteljesen hajolt meg előtte.

— De hogy van az, kedves Matild, hogy ilyen váratlanul jössz? — kérdezte Fangelné.

— Istenkém, hát bizony nagyon szerencsés alkalomból, — felelt Matild néni. — Tudod, hogy az uramnak, amióta nővére meghalt, semmi kedve sem volt továbbra is a parókián maradni, ámbarhogy gazdag eklézsia és hát arra a parókiára pályázott, ami itt a városban megürsedett. Tegnap lött jött meg a levél, hogy őt választották meg. És alig hogy hallottam erről, minden kedvem elment tőle, hogy ha csak még egy pillanatig is falusi papné legyek, behurokoltam és mostan itt vagyok a nyakatokon, ameddig az uram utánam jön. Istenkém, hogy kíváncsítottam már ide, Kopenhágába!

— Óh, hiszen ez nagyszerű! — kiáltott Thóra huga, — akkor a bácsi lesz a mi tiszteletesünk! No most majd a bácsi eskethet össze, Thóra!

— A Thóra? — ejtette közbe a néni szurósi pillantással, — hát keresztény pap fogja esketni?

Olyan váratlanul és meglepően jött ez a

nem talált ülőhelyet. A követ erre így szól: Az athéniak tudják mi illik, de nem cselekszik.

A világ tudja, mit kellene tenni, hogy az albéke helyét valahára elfoglalja a valódi békeállapot, de nem teszi. Az emberekből nem halt ki végleg az alkotó ösztön, a hit és a szeretet, az emberi haladás és boldogság ez örökké ható rugó. Csakhogy ezek az erőmotorok a háborus rázkódások következtében még mindig ki vannak kapcsolva az emberiségi élet gépezetéből, amelyet egészen más hajtóerők mozgatnak: hatalmi önzés, nyereszkeskedési vágy, irigység, örület. A mi nemzedékünknek elengedhetetlen tartozása az emberiség iránt, hogy türelemmel viselje a szenvedéseket, amelyek mint a háboru véres következményei elháríthatatlanul reászakadtak.

Ez nem lemondást jelent, hanem megnyugvást, amelyre legelső sorban van szüksége a társadalomnak, hogy tisztán lássa, mit kell tennie a beteg világ meggyógyítására. A társadalom feladata tehát, hogy a fennálló ellentéteket, ha kiküszöbölni nem is tudja, legalább enyhíteni igyekezzék és így teremten a maga körében viszonylagos nyugalmat. És ugyanez a kivezető útja az emberiségnek a háborus káoszából a politikában, művészetben és gazdasági életben. Ki kell küszöbölni minden igaztató anyagot, melyet a háborus pszichózis bőven termelt a népek életének minden megnyilvánulásában.

Dr. Eisler Mátyás
főrabbi

(Minél több művészetet!)

A társadalom feladata, ha ugyan tudatára ébred igazi kötelességének, hogy eltüntesse a különbségeket s nevelje az embereket arra, hogy egymást megbecsüljen tudják és átérezzenen szociális lények legyenek.

Minél több művészetet és kevesebb politikát! Minden igazi művészet a lelki kulturák útja. Lelkek finomítása révén valósulhat meg a becsületes közgazdasági élet.

Trefan Leonárd

Ferencendi házfőnök

(Boldogságot és szabadságot)

Annak érdekében, hogy a háboru ittmaradt töviseit eltüntethessük, semmit sem tehetünk. A társadalom, amikor számára 1914-ben ilyen kedvező alkalom kínálkozott a cselekvésre, józan eszét elvesztette s elmulasztotta az alkalmat felhasználni. Tudomásunk szerint azután sem nyerte vissza józan gondolkodását s így teljesen képtelen bármit is tenni a haldokló világ érdekében. A betegség immár halálos. Csupán azt teheti még meg valaki — ha egyáltalán tenni akar valamit —, hogy megáll a mai élet összeomlása sirjánál és bucsuzól utolsó „Isten-hozzát“-ot mond. A szenvedő

megjegyzés, hogy Jákob először nem is akart hinni fülének, de aztán arra gondolt, hogy lehetetlen ez másképp felfogni, mint hogy butaságból mondta.

Közben kérdések és feleletek egymást követték és szüntelenül. Miközben a néni még beszélt, Fangelné nyelvén már újabb kérdések lebegtek.

— Mikor gyön meg az urad? Rögtön elfoglalja hivatalát?

— Igen, csak még ott akar maradni, amíg ócska cökmökünk elárverezzi. Itt aztán tetőtől talpig ujjonnan akarunk berendezkedni.

— De a néni bizonyára be akar menni, átöltözködni, — mondotta Thóra huga. Thóra némán az ablak mellé ment volt. Jákob csaknem minden gondolat nélkül a másik ablak mellett állott és az ablaküvegre rajzolgatott.

— Igen kislányom! De előbb adass még egy csésze forró kávét nekem... Á, — no né csak, a hadnagy! — kiáltott fel, hogy pillantása Engbergre esett, aki szintén ott maradt és most feléje közeledett. — Na, hát mit mondjon magának az ember! — tette még hozzá félhangosan, — hogy így az orra előtt engedni elszerezni az unokahugomat.

Jákob meghallotta ezeket a szavakat és itt már lehetetlen volt rosszul érteni, vagy kétkedni. A néni úgy tűnt föl előtte, mint egy démon, aki azért tört ki rejtekéből, hogy őt üldözze.

Végre mégis csak bement, hogy átöltözzön. Jákob égett a vágytól, hogy Thórához közeledjen, hogy viselkedéséért bocsánatát kérje és hogy még idejében fegyverszöveget küssön vele, mely megvédelmezze őt a rettenetes néni ellenében. De a lány is rosszkedvű arccal elhagyta a szobát és a többibe ment, a hálószobába.

A követ erre így szólt: Az k, de nem cselekszik. Mit kellene tenni, hogy az elfoglalja a valódi béke. Az emberekből nem halt ki n, a hit és a szeretet, az uság ez örökké ható rugó. storok a háborus rázkódta- mindíg ki vannak kapcsolva tétből, amelyet egészen más atalmi önzés, nyereszkesedési A mi nemzedékünknek el- az emberiség iránt, hogy vedéseket, amelyek mint zményei elháríthatatlanul

jelent, hanem megnyug- ban van szüksége a tár- lassa, mit kell tennie a ára. A társadalom fel- álló ellentéteket, ha ki- legalább enyhíteni igye- maga körében viszony- anez a kivetítő utja az ákoszából a politikában, életben. Ki kell küszö- ot, melyet a háborus népek életének minden

Dr. Eisler Mátyás
főrabbi

inél több művészetet!

ha ugyan tudatára, hogy eltüntesse a embereket arra, hogy és átérezetten szociális és kevesebb politikát! ki kulturák utja. Lel- hat meg a becsületes

Trefan Leonárd
Ferenczendi házfőnök

ágot és szabadságot)

a háboru ittmaradt it sem tehetünk. A 1914-ben igen ked- telekvésre, józan eszét alkalmat felhasználni. m nyerte vissza józan képtelen bármit is kében. A betegség eti még meg valaki valamilyen —, hogy asa sirjánál és bu- t mond. A szenvedő

ször nem is akart gondolt, hogy le- mint hogy buta-

feleletek egymást zben a néni még már újabb kérdés

urad? Rögtöm

akar maradni, rverezi. Itt aztán berendezkedni. be akarna menni, ora huga. Thóra l. Jakob csak- a másik ablak rajzolgatott.

lőbb adass még . Á, — no né el, hogy pillan- n ott maradt, hát mit mond- tette még hozzá ra elől engedi

a szavakat és rteni, vagy ké- löl előtte, mint ttekéből, hogy

hogy átöltöz- hogy Thórához psánatát kérje övetséget k s- a rettenetes zkedvű arccal ment, a háló-

emberiség sebeire a patikában (politika, közgazda- ság stb., stb.) nincs orvosság! Az egyedüli gyógyír a Messiás országa, amely nem sokára meg hozza minden népek őszinte vágyát: boldogságot és a szabadságot.

Faluvegi Dénes,
az „Aranykorszak” szerkesztője,
adventista prédikátor

Ez történt...

Amikor Vanderbilt dupla menetdíjat fizetett. William E. Vanderbilt, a „New York Central Rail- way” vasúti társaság elnökgazdája és főreszvényese (Amerikában a vasutak magántársaságok kezeiben vannak) nemrégiben saját vonatjának egyikén utazott Buffalóba. A kalauz, aki jól ismerte a vasut- kírlyt, szó nélkül haladt el mellette, anélkül, hogy a jegyét kérte volna tőle. Vanderbilt, aki a szabá- lyokat és a paragrafusokat az élet legfőbb java- ként tiszteli, hallatlanul felbőszült a kalauz szol- gálati hanyagságán és erélyes prédikációjában ok- tatta ki a kalauzt arról, hogy kötelessége minden utasnak a jegyét ellenőrizni.

A kalauz nyugodtan hallgatta végig legfőbb főnökének instrukcióit, majd felöltötte hivatalos ábrázatát és szigorú szolgálati hangon kérte Wan- derbiltől a jegyét. A vasútkirály meglepődötten nyúlt a zsebébe, de legnagyobb megrökönyödésére nem találta meg jegyét a szokott helyén. Egyre idegesebben forgatta ki összes zsebeit, végre is kelleltlenül bevallotta, hogy nem találja a jegyet.

A kalauz egy pillanat alatt a helyzet magas- latára emelkedett és nem éppen válogatott kifeje- zésekkel adta tudtára Vanderbiltnek, hogy a jegy nélkül való utazást csalásnak minősíti az amerikai törvény. Majd kijelentette, valószínűleg tartja, hogy az „utas” — már mint Vanderbilt — szándékosan akarta megkárosítani a társaságot. Legvégül pedig a szabályokra hivatkozva felszólította a vasut gaz- dáját, hogy fizesse le a menetdíj kétszeresét.

Vanderbilt ebben is következetes maradt elveivel — fizetett.

Gowinda Swami csodatételei

Az indiai okkultizmus nagymestere. Jacollot francia konzul érdekes megfigyelései

(Kolozsvar január 11. Az Uj Kelet tudó- sítójától.) Louis Jacollot benaresi francia konzul most megjelent könyvében nagyon érdekes dolgokat ír a rejtelmek országáról. A könyv, melynek címe: Les sciences occultes dans l'Inde (az okkult tudományok Indiában), kül- ön fejezetben foglalkozik a híres fakirral, Gowinda Swamival, aki hónapokon át feküdt a földben eltemetve s más hasonló produkciók- kal tette ismertté a nevét. Erről a nagy ok- kultistáról Jacollot többek között a követ- kezket írja:

Gowinda elkérte tőlem azt a botot, melyet Ceylon szigetéről hoztam, azután szemét a menyezetre meresztve varázsló szavakat kez- dett mormogni, majd felemelkedett, kezét a bot fejére tette, keresztberakott lába pedig a levegőben maradt, mintha a Buddha-szobrokat utánózná. Több mint husz percig igyekeztem a csínyját felfedezni, hogy miképpen lehet a nehézségi törvényt ennyire leküzdeni, de nem sikerült.

A terras egyik vasból való kereszttrud- jára egy harmonika volt függesztve, melynek végére zsinórt erősítettek. Ezen függött a hang- szer mintegy két lábnyi magasságban a föld felett. Megkértem a fakirt, játszon valamit rajta. Gowinda két ujjá (hüvelyk- és mutató- ujjá) közé vette a zsinórt és pár perc múlva a harmonika bőrtömlője mozgásba jött és han- got adott anélkül, hogy a billentyűkhöz a keze hozzáfért volna.

— Valami dalt nem hallhatnék? — kér- deztem.

— Majd szólok a pagoda egyik régi mu- zikusa szellemének.

Meglehetősen hosszú szünet után újból megszólalt a harmonika. Csodás akkordok tör- tek fel a hangszer belsejéből: a maláji part- vidék egy népdala. Az egész jelenet alatt Gowinda Swami teljesen mozdulatlanul maradt.

Ezután finom homokot vett elő zsebéből a fakir s egyrészt elszórta a padlón. Majd fel- szólított, hogy üljek le vele szemben egy asz- talhoz. Ceruzát, papírt hozatott nekem, magá- nak pedig egy kis fadarabot kért. Odaadtam neki a tolltartót, amit ő nagyvívatosan a ho- mokra tett le. S aztán így szólt:

— Most felidézem a szellemeket. Amint látni fogja, hogy a tolltartó merőleges irányban megmozdul s a sarka megérinti a földet, írjon fel vagy rajzoljon tetszése szerint valamit a papírra s ugyanazt megláthatja és elolvashatja aztán a homokban is.

Vizszintesen maga elé tartotta a kezét és megint titkos varázsigéket kezdett mormolni. Nehány perc elteltével a tolltartó lassan emel- kedni kezdett. Ceruzámmal ötletszerűen min- denféle figurát rajzoltam a papírdarabra s ugyanakkor a tolltartó pontosan követve a ce- ruza mozgásának irányát, a Gowinda háta mö- götti homokban lemásolta az általam rajzolt krikkraxokat. A fakir ezután felkelt s ezt mondta:

— Gondoljon most valami szóra az iste- nek nyelvéről, a szánszkritből.

— Miért éppen ebből a nyelvből?

Macdonald végleges kormánylistája

A munkáspárt vezére befejezte kabinetalakítási tárgyalásait. Tulzó csoportok kifogásolják Macdonald vállalkozását

(London, január 11. Az Uj Kelet tudó- sítójától.) A „Manchester Guardian” szerint a munkáspártban jelentékeny csoport kifogásolja, Ramsay Macdonald tulságosan sietett kijelen- tenni, hogy vállalja a kormányt. Ehhez elsősor- ban a munkáspárt egészének véleményét kel- let volna kikérnie. Macdonaldot azonban ezek a kifogások nem zavarják és a munkáspárt vezére már befejezte a kormányalakításáról folytatott tárgyalásokat. Ezek alapján bizo- nyosra vehető, hogy a Macdonald-kabinetben a következő politikusok vesznek részt:

Macdonald, miniszterelnök és külügymi- niszter, Morel, Shaw, vagy Ponsomby külügyi államtitkárok, Snowden, kincstári kancellár, Webb, munkaügyi miniszter, Thomas, hadügy- miniszter, Wedgwood, tengerészeti miniszter, Haldane, közoktatásügyi miniszter, Clynes, fő- pecsétőr és az alsóház vezére, Lord Parmor, lordkancellár, Histing, főkoronaügyész, Hodges, kereskedelmi miniszter, Alesser, főállamügyész. Trevelyan, indiai miniszter, Bonfield Margit, vagy Greenwood, munkaügyi miniszter, Hart- horn, bányaiügyi, Henderson, belügyminiszter.

Románia ellenáll a szláv orientációnak?

Külföldi lapvélemények a belgrádi konferenciáról. Olaszországban a kis- antant kettészakadását várják

(Róma, január 11. Az Uj Kelet tudó- sítójától.) A kisantant belgrádi konferenciájával kapcsolatban a „Corriere d'Italia” vezérlökkel írt, melyben annak a véleményének ad kifejezést, hogy a magyar kölesön ügyében a kisantant álla- mai előre láthatólag ragaszkodni fognak Párisban előterjesztett követeléseikhez, a jóvátétel megfi- zetését biztosító garanciákhoz és a pénzügyi és poli- tikai ellenőrzéshez. Követelni fogják, hogy Magyar- ország a dunai szlávizmus politikájának behódoljon. Ilyen feltételek mellett azonban a magyar kölesön valószínűleg meghiusul és a népszövetségnek az a terve is, hogy Budapestre befűszkelje magát. Nem

hiszük — írja a lap — hogy Olaszország saj- nálná azt a fordulatot, amely megnyitná az utat Olaszországnak arra, hogy Budapesten Angliával egyetértésben cselekedjék.

A cikk nem tartja kizártnak azt a fordula- tot, hogy a konferenciából a kisantant két cso- portra, cseh-jugoszláv és román-lengyel csoportra oszolva kerül ki.

London, január 11. A „Daily Telegraph” szerint a francia-cseh szerződést francia-szerb és francia-román szerződés is fogja követni. A lap- nak az az információja, hogy Bratianu élénk ellen- kezést fog kifejteni a francia gyámködéssel szemben.

Kolozsváron nyomoznak a Reinitz-ügyben

Kivel járt Reinitz Kolozsváron? Reinitz alibije. Szatmáron állítólag tárgyi bizonyítékokra akadt a rendőrség

(Kolozsvar, január 11. Az Uj Kelet tudó- sítójától.) A Reinitz-ügyben, amelyben már hónapok óta nyomoz két állam rendőrsége, ed- dig még pozitív nyomra nem akadtak a nyom- ozó hatóságok. Reinitz bűnössége mellett ed- dig konkrét bizonyítékokra nem találtak. Néhány tanu vallomása alapján úgy látszott ugyan, hogy Reinitz valóban bűnös, de ugyanakkor több tanu ártatlansága mellett vallott. A nyom- ozás eddigi adatai csak közvetett bizonyíté- kokat és következtetéseket tudtak produkálni, de olyan bűnjelt, aminek alapján Reinitzot a bün- tető igazságszolgáltatás elé lehetne állítani, nem tudtak felmutatni.

A nyomozó hatóságok újabban jelentős nyomra akadtak. Sikerült kinyomozniok egy férfit, aki eddig még nem tett vallomást, holott állítólag be van avatva Reinitz ügyeibe. Ki- hallgatták ezt az eddig némaságba merült ta- nut, aki elmondotta, hogy Reinitz felszólította egyik bűntársát, jöjjön vele egy titkos helyre, ahol egyik titelfelével fog találkozni, ott kö- zösen öljk meg ezt a harmadikat és a nála levő pénzen osztozkodjanak. Ez a vallomás, ha igazat mond, kétségtelemén teszi Reinitz bün- nösségét, de a nyomozó hatóság kizárólag erre az egy vallomásra nem támaszkodhat.

Reinitz legutóbbi kihallgatásán azt val- lotta, hogy augusztus 8-ikán Grosz Hermannal, akinek a holttestét Nagybánya és Felsőbánya között megtalálták, Kolozsváron volt és itt Grósznak nagyobb összeg pénzt adott át. Val- lomásában megemlíti, hogy Kolozsvárra való megérkezésük után a zsidó nagytemplomba mentek istentiszteletre és utána a tornavivóda melletti Erzsébet-fürdőbe. Azután az egyik

Széchenyi-téri bodegában megebédeltek és ott adta át a pénzt Grosznak.

A szatmári ügyészség arra kérte a kolozs- vári rendőrséget, hogy a nyomozást Kolozs- váron is vezessék be és állapítsák meg, mi igaz a Reinitz vallomásából. A kolozsvári rend- őrség az átirat vétele után azonnal bevezette a nyomozást. Sikerült megállapítania, hogy Reinitz a kérdéses napon valóban Kolozsváron járt és az Erzsébet-fürdőben is mintegy fél órát tartózkodott, de azt nem lehetett megál- lapítani, hogy Grosz is vele volt.

A rendőrségi nyomozás eddigi megállapi- tása szerint Reinitz egyedül érkezett Kolozs- várra. Így feltehető, hogy a vallomásában fog- lalt állítások nem felelnek meg teljesen a való- ságnak. A kolozsvári rendőrség a nyomozást tovább folytatja, mert ha beigazolódik, hogy Reinitz egészében igazat mondott, ez a fordulat teljesen új irányt fog adni a nyomozó mun- kának.

Magyar-orosz gazdasági tárgyalások.

Budapestről jelentik: A legközelebbi hetekben a Gyáriparosok Országos Szövetségének képviselői és Szovjetorszország kereskedelmi megbízottai között új tárgyalások indulnak meg Berlinben a már tavaly megkezdett nyersolajszállítások folytatásáról. Az előző évben kötött szerződésnek Oroszország megfelelt és az előirt nyersolajmennyiséget leszá- lította a magyar petróleumfinomítógyáraknak. Hír szerint az 1924-ik évben ezeket a nyersolajszál- lításokat lényegesen kiterjesztik. A tárgyalásokat tavaszig be akarják fejteni, hogy a dunai gőz- hajózás megnyitásával a nyersolajat a Fekete-ten- geren és a Dunán át Magyarországra szállíthassák.

Gandu Toader és Segall Róza rejtélyes halála

öt év után önmagának gyón a gyilkos. Két gyilkosság huszonhat lejért

(Bukarest, január 11. Az Uj Kelet tudósítójától.) Öt évvel ezelőtt, 1919 tavaszának egyik hajnalán Vaslui regáti városka határában a Bosdoc falu felé vivő országúton a járókelők egy falusi paraszt borzalmasan megcsónkított holttestére bukkantak rá. Ugyanazon nap reggelén dr. Marian vaslui orvos 65 éves gazdaasszonyát Segall Rózát holtan találták meg a konyhájában. Az asszony kettémetszett gégevel, hatalmas vértócsában feküdt a padló közepén. A nyomozó hatóságok a holttest mellett egy kést is találtak, amit a gyilkos valószínűleg izgatottságában felejtett a büntény színhelyén.

A gyilkosságot követő nap reggelén a hatóságoknak sikerült megállapítani a meggyilkolt paraszt személyazonosságát is. Az áldozat Toader Gandu 50 éves földmives volt, aki tanúnak utazott be a vaslui járásbíróshoz falujából. A gyilkosság színhelyétől mintegy ötven lépésnyire az ut melletti árokban egy véres baltát találtak, amelyről kétségtelenül megállapították, hogy a gyilkosság eszközeül szolgált. Különössé az esetet az tette, hogy a nyomozás során azt is megállapították, hogy a balta dr. Marian konyhájából származik és így bizonyos, hogy a két gyilkosság összefüggésben volt egymással. A nyomozás nagy apparátussal indult meg, de a gyilkos kilétét nem tudták megállapítani. A városka lakóit még hónapokig tartotta izgalomban a kettősgyilkosság borzalma, de lassankint napirendre tértek fölötté és mindenki lemondott arról, hogy az igazság valaha is napfényre kerüljön.

Öt év után vall a gyilkos

Az igazság azonban nem halt meg, csak ott lappangott eltemetve a gonosztevő lelkében. A bűnös pedig — amint azt Wilde Oszkár is írja — sohasem viszi magával a sirba a titkát, mert az aki elhagyott, lakatlan utcák mélyén az éjszaka sötétjében bűne adja a fejét, valamikor világos nappal házak tetejéről ordítja ki vallomását.

Tegnapelőtt délután két bukaresti detektív járt hivatalos ügyben Vaslui-ban. A dolguk végeztével letelepedtek az egyik kocsmá ivótermébe, ahol több falusi földmives iddógált egy hosszú asztal mellett. Az egyik paraszt, aki a körülötte lévő sok üres pálinkásüveg miatt már nagyon elbusultan lógatta a fejét, egyszerre különös dolgokat kezdett miveln. Előbb nyugodtan ült a helyén, majd hirtelen gesztikulálni kezdett, végre felugrott és a kocsmá közepén hangosan vitába kezdett saját magával. Percek mulva valami kétségbeesett büszkeséggel kiáltotta el magát, hogy csak ő tudja egyedül ki ölte meg Gandu Toadert és Segall Rózát.

A detektívek feltűlelték az áruló szóra. Közlebb ültek a paraszthoz, sűrűn és sok borral tömtek, hogy a kikívánczoló igazság útját egyengessék. A paraszt ivott és büntudatának öt év óta napvilágra kívánczoló igazsága egyre nagyobb harcot vívott ösztönös önvédelmével. A sok bor lassanként egészen urrá lett az agyvelején, nem volt már ura a feltörni készülő öt évig eltemetett titoknak, végre is megkönnyebbulten buggyant ki belőle a szó:

— *En öltem meg Gandu Teodort és Segall Rózát.*

„Csakhogy bevallhattam már végre“

A detektívek erre a vallomásra vártak, azonnal felfedezték inkognitójukat és kijelentették, hogy előzetes letartóztatásba helyezik. A paraszt egyáltalában nem döbbsent meg, sőt megkönnyebbulten nyugodalommal fordult a detektívekhez:

— Draguseanu Vizantinak hívnak, — mondotta — rakjanak láncokat a kezemre, csakhogy bevallhatom már végre a bűnöm, mert öt év óta rágódik a lelkemen.

A detektívek felszólítására ezután rekonstruálta a tettet. Elmondotta, hogyan tudta meg, hogy Marian dr. elutazott hazulról és az öreg gazdaasszony egyedül van otthon. Éjszaka behatolt a konyhába, ahonnan az orvos lakasába akart bejutni, de a gazdaasszony, aki felébredt, elálta az útját, dulakodni kezdett vele, majd a földre teperte és késével elvágta a gégejét. Felt, hogy a dulakodás zaját a környéken meghallják, menekülni igyekezett a büntény színhelyéről. Keresni kezdte kését, mert attól tartott, ha megtalálják, árulója lesz. Izgatottságában a keze és lábai remegni kezdett, szeme elhomályosult és nem látta sehol sem a kést. Öntudatlanul, anélkül hogy tudná mit cselekszik, felkapta a konyha egyik sarkában heverő baltát és futni kezdett.

Gandu Toader huszonhat lejé

Végigfutottam a néptelen utcákon — tolytatja vallomását a gyilkos — egyetlen egy embert sem találtam. A város szélén végre megpihentem. Számot vettem magammal, hogy mit tettem. Lopni akartam és gyilkos lett belőlem anélkül, hogy egy bani hasznom is lett volna belőle. Nagyon elfogott a késerség, mert nagyon kellett a pénz, három napja nem ettem. Akkor jutott eszembe, hogy magammal hoztam a baltát, tudtam, a legelső embert, aki szembe jön velem, leütöm a pénzért. Lassan bandukolni kezdtem a bosdoci úton, már hajnalodott, amikor Gandu Toader szembe jött velem.

A gyilkosnak itt elcsúszott a hangja és borzongva folytatta:

— Amint közeledni láttam Gandu Toadert, remegni kezdett a testem, mert tudtam, meg fog halni. Szemlesütve haladtam el mellette, amikor már három lépésnyire volt tőlem, utána sompolyogtam és ráütöttem a baltával a fejére. Amikor földre esett, még kétszer ráütöttem, mert még mozgott. Azután elvettem a pénzt.

Huszonhat lejé találtam nála, huszonhat lejé — fejezte be a gyilkos sirva vallomását —, huszonhat lejért öltem meg a szegény öreg embert — mondotta bünbánóan és nyugodtan engedte, hogy megvasalják a kezét.

Draguseanu Vizantit a detektívek átkisérték az ilfovi ügyészre, ahol újra elővették az öt év előtti gyilkosság aktáit.

Amnesztia készül Görögországban

Athén, jan. 11. Lapjelentések szerint a görög nemzetgyűlés hatályon kívül helyezi az ellezéki lapok betiltására vonatkozó kormányrendeletet és általános amnesztiát fog adni az összes politikai elítélteknek, köztük a legutóbbi felkelés elítélteinek is. Így az ellenforradalmi Metaxas tábornok is hazatérhet majd Görögországba.

Egy erdei munkás, aki közben tudós is

Aki megjósolta a japán földrengést. Tudományos intézet a favágó kunyhójában

Olaszország egy kis falujában Taenzában, Bendandi favágó előre megjósolja a földrengéseket. Cavara, az ismert olasz újságíró felkereste a tudós favágót és látogatásáról a „Corriere della Sera“ egyik számában a következőképp számol be:

Bendandi favágót jogosan nevezhetjük a tudomány csodájának. Ez az egyszerű munkás kunyhójában valóságos obszervatóriumot rendezett be, ahol — így beszél a faluban — csodálatos dolgokat művel. De nem csak a falu beszél róla, komoly tudósok is elismerik képességeit a meteorológia és a földdinamika terén.

Bendandi Rafael ma harminékét esztendő. Taenzában született, fiatal éveiben rajziskola növendéke volt. Nem egyszerű favágó, bár kenyerét az erdőn keresi meg, nagyszerűen ért a műasztalossághoz és rendkívül ügyesen farag virágokat és kis szobrokat fából. Már tíz éves korában nagy érdeklődést mutatott a különféle természeti tűnemények iránt. Különösen a földrengés problémájára foglalkoztatta. Tizenöt esztendő kora óta az újságokból kivágott minden olyan hírt, ami földrengésekre vonatkozott és a tudósításokat gyűjteni kezdte. Husz éves korában új teóriát állított fel, amelynek alapján új készüléket konstruált. Az új készülék lényegesen elütött a közismert szeizmográfától. Éveken át javíttatta találmányát, míg végre sikerült azt annyira tökéletesítenie, hogy minden földrengést már jó előre jelez. Taenzában bizonyították, hogy Bendandi a japán földrengést nyolc nappal a katasztrófa előtt tudta. A gyakori szicíliai földrengések alkalmával szerzett tapasztalatai igazolták teóriáját. Több mint tizenöt földrengést jósolt meg a legutóbbi három év alatt napokkal a földrengések bekövetkezése előtt.

— Ha a földrengéseket előre tudja, — kérdeztem — miért nem közli megállapításait. Ezzel el lehetne háritani a földrengéstől sújtott területek lakóinak katasztrófáját.

— A legtöbb földrengést meg tudom mondani előre, — felelte Bendandi — de a katasztrófa pontos helyét csak megközelítően ismerem. Készülékem csak az irányt jelzi, de nem jelöli meg a földrengés pontos földrajzi helyét. Örültség volna az emberek millióit esetleg ok nél-

kül megrémíteni, különben is kutatásaim mai állásában még tévedhetek. Nem akarom, hogy esetleges tévedésemért a tudományos körök bizalmát elveszítsen. Emlékszem rá, hogy Flammariont mennyit gunyolták, amikor a földnek az üstökösselel való összeköttetését megjósolta és az nem következett be.

Megkérdeztem a különös embert teóriájának alapja és szeizmográfjának konstrukciója felől. Kérdésemet elhárította. Péfit felfedezését és csak akkor akar a nyilvánosság elé lépni, ha találmányát annyira tökéletesítette, hogy többé tévedéstől nem kell tartania.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Özv. M. Mihályné, Robogány. Az a híradás, hogy a pénzügyminiszter kifizeti a százézer lejen aluli hadikarokat, nem vonatkozik a forradalom alatti rablásokban szenvedett károokra, hanem a hadsereg által történt rekvirálásokra. Annak idején mindenki, akitől valamit elrekviráltak, elismervényt kapott s ezeket ígérte most a kormány beváltani, ha összegük nem haladja meg a százézer lejt. 2. Az öntől és a másik özvegytől elvett italmérsi engedélyek ügyében csak úgy tudunk eljárni, ha a bevonásra vonatkozó összes iratokat beküldik s megírják azt is, hogyan történt az engedélyek elvétele. 3. Levél ment.

S. Bernát, Balázsfalva. Utólagos beszámolója az ottani chanukaestról, sajnós, későn érkezett s a hozzánk érkezett első tudósításban nem szerepelt sem Krausz Lipót főrabbi ur lendületes értekezése a zsidó nőknek a valláshoz való viszonyáról, melyet Trencsiner Kamilla olvasott fel, sem pedig a Rosenstain-lányok sikerült jiddis duettje. Ezentul, ha Balázsfalván valami jelentősebb zsidó esemény lesz, ön tudósítson róla bennünket. Mostani szívességéért köszönetet mondunk.

Dési helyicsoport. Levélket áttettük a Keren Kajemet központi irodájához, mely rendezésén meghatározott időközökben szokta a hozzá befolyt adományokat az Uj Keletben nyugtáznai.

S. Ernő, Nagybánya. Hevesi Simon dr. budapesti főrabbi címe VI., Dohány-utca 5. Levél ment.

A. Lehr, Brodina (Bukovina). Tudunkkal Kolozsváron nincs orvos, aki már alkalmazta volna az insulint. Ez a szer ugyanis még oly drága, hogy nem minden cukorbeteg kezelhető magától vele s akinek megfelelő anyagi feltételei vannak hozzá, valamelyik bécsi, vagy más külföldi orvos specialistával kezelte magát.

H. Hermann, Galac. 1. A világ leggazdagabb nyelve az angol, melyben mintegy százézer tözös van. Utána következik a kínai, melyben minden szóra más-más írásjel van, a sorrendben harmadik a kihalt szanszkrit nyelv. 2. A volt magyar honvédelmi minisztert Szurmaynak hívták és nem Szirmaynak. 3. Levél ment.

Sz. Samu, Beregszász. Romániában több helyt is van tudósánatórium. Címüket levélben közöljük.

Egy kislány, Cluj. 1. Tolnay Andor címe: Rákóczy-ut 58, vagy pedig a Magyar Színház. 2. Perzsaszöveg-szöveggyár több van Kolozsváron, így az „Artibus“ az állomás mellett, Ferenc József-ut 112. (Friedrich-ház), dr. Salamonné a Hosszu-utcaiban. A törökök a Lázár-utcaiban dolgoznak. Azonkívül még a következőkről tudunk: Ghibuná szöveje az Unió-utcaiban és az Akontz-féle a Majális-utcaiban.

K. Mór, Lunca. Az ausztriai vas munkások megélhetési viszonyai lényegesen javultak ugyan a nemrég lezajlott sztrájk óta, mely a fizetések olcsó árnyu felemelését eredményezte, hogy ma ez a legjobban fizetett munkásosztály a nyomdászok után. Csehszlovákiában, vagy inkább a tulajdonképeni Csehországban szintén elég kedvező a vas munkások anyagi helyzete. A munkalehetőségek azonban már nem ily kedvezők. Bécsben sok a munkanélküli és Csehországban is a pillanatnyi szükséglettől függ, hogy kapna-e alkalmazást, vagy sem. Mindamellert mindkét országban megbecsülik a jó és intelligens munkást.

B. Izidor, Érmihályfalva. Szénsavat kaphat Uzony és Tana műszaki cég útján (Cluj, Str. Juli Maniu 17.) és a Solvay-művek marosújvári telepétől.

* A Bäumel, Steiner és Társaság. A lugosi cég királyi udvari szállítók „Besco“ likörkülönlegességei az elite vezető márká.

Dick cégnél, Strada Regina Maria 5., ma, szombat este fél 6 órától és holnap, vasárnap egész nap nyitva!

HIREK

— **Uj Kelet az egyetemes erdélyi és hátsági zsidóság napilapja**

Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.

Felelős szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Romániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetőket.

Hirdetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei felelre 320 lei, egész évre 620 lei.

— **Jugoszlávia országos főrabbiának eskütétele.** Belgrádból jelentik: Alkalay Izsák, a most kinevezett országos zsidó főrabbi tegnap délután az udvarban a király és a vallásügyi miniszter előtt letette az esküt.

— **A marosvásárhelyi helyicsoport tisztújító közgyűlése.** Marosvásárhelyről jelentik: Most tartotta meg az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség marosvásárhelyi csoportja rendes évi közgyűlést nagyszámu közönség jelenlétében a „Gan Jeladim” helyiségekben. A régi tisztikar lemondása után egyhangulag megválasztották az új vezetőséget: Elnök: dr. Citrom Lázár, ügyvezető alelnök: dr. Bretter Rudolf. Ezenkívül teljes tisztikart és negyven tagu választmányt választott a közgyűlés. Kiemelkedő jelentőséget adott a közgyűlésnek Belcan Léb kiseneyi újságíró jelenléte és tartalmas szargon beszéde, amit a közönség nagy tetszéssel fogadott. Az új vezetőség programbeszédében palesztinai munkára fokozottabb mértékben hívja fel a figyelmet. Ezután a közgyűlés lelkes hangulatban a Hatikva hangjai mellett hagyta el a héber-óvoda és a Barisszia diszes helyiségét.

— **Két órákor van a záróra.** A rendőrprefektúra a zárórát elsőosztályu vendéglőkben, kávéházakban és mulatókban éjjel két óráig hosszabbította meg.

— **Julius elsejeig az összes ukrán menekültek elhagyják Romániát.** Lucien Wolf angol publicista meglátogatta Romániát és ez alkalommal személyesen ellenőrizte az ukrán menekült zsidók elszállítását. Wolf konstataulta, hogy már csak igen kevés menekült tartózkodik Románia területén, akik julius elseig szintén elhagyják az országot. Köszönetet mondott a román kormánynak a kérdés rendezése körül tanúsított humanus támogatásáért. Duca külügyminiszter elutasítása előtt a Capsában bankettet adott a vendég tiszteletére, amelyen a vendégek és nejein kívül Franasovics belügyi és Filodor külügyi államtitkárok is résztvettek. Továbbá Brunel, a népszövetség delegátusa és Fildermann, az UER. elnöke.

— **Miniszteri rendelet az új védjegyrendszerről.** A hivatalos lap egyik utóbbi száma közli az ipari és kereskedelmi minisztériumnak új rendeletét, amely szabályozza a csatolt területeken érvényben levő védjegyrendszert. Első intézkedése e rendelkezésnek, hogy az olyan védjegyek, amelyek a volt osztrák-magyar törvény alapján kerültek lajstromozásra és védelmet nyertek, hat hónapi időt kapnak abban az esetben, ha ezek a védjegyek az átcsatolás időpontjában még érvényben voltak. Az érvényesítési kérvényhez csatolni kell a kereskedelmi és iparkamara védjegyrajstromának egy hitelesített másolatát és egy meghatalmazást abban az esetben, ha a kérvényezés meghatalmazott útján történik. Az érvényesítés az ipari és kereskedelemügyi minisztérium útján történik az érvényesítési bizottság véleményezésére. Az érvényesítési miniszteri rendelkezéssel történik és csak azokra a területekre vonatkozik, amelyeken a védjegy elelőtt is érvényben volt és amely területek ma Romániához tartoznak. A védjegyeket érvényesítő bizottság a következő személyekből alakul meg: Az ipari tulajdonok hivatalának igazgatója, a bukaresti kereskedelmi iparkamara képviselője és egy jogász szakértő. Az ipari és kereskedelemügyi minisztérium az érvényesített védjegyeket közli az erdélyi és bánáti területekre vonatkozólag a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarával. Bukovinára vonatkozólag a csernovitzi kamarával. Ezek a kamarák a védjegyeket bejegyzik a lajstromokba és szükség esetében a tulajdonostól bekérhetik a védjegy négy példányát. Azokra a védjegyekre vonatkozólag, amelyeknek érvényessége lejár anélkül, hogy a megújítást eszközölni lehetett volna, az érvényesítéstől számított hatvan napi idő engedélyeztetik, amely időn belül a megújítást kérni lehet. A megújítási kérvényt az ipari és kereskedelemügyi minisztériumnak az ipari tulajdonok hivatala — (Oficiul proprietarilor industriale) kell címezni, amely elintéztet a kereskedelmi és iparkamarákkal közölni fogja.

— **Rabbiválasztás Ruzskován.** Ruzskovánról jelenti tudósítónk: Január 6-án a ruzskovai hitközség nagy szótöbbséggel rabbivá választotta Abrahám Slomo Katz magyarnemeyei nagytudásu rabbit. A választás megejtése után a megválasztott rabbi — aki éppen ezen a szombaton mutatkozott be — nagy ovációk közepette tartotta meg nagyhatásu beszédét. Utána Fried Lázár hitközségi elnök emelkedett szólásra, aki éles szavakkal kelt ki a rendezárokok és a zavarosban halászok ellen, akik különféle magánérdekekből minden áron meg akarták akadályozni a választás megtartását. A következő szónok ifj. Mállek Lázár, a hitközség egyik jeles tagja üdvözölte a megválasztott lelkipásztort és nívós beszéd keretében felkéri a rabbit, hogy a különféle chassid-csoportokkal szemben a béke megóvása érdekében teljes objektivitást tanúsítson. Felhívta továbbá figyelmét egy helybeli rabbinak a rabbiállásra támasztott igényére és kéri annak igazságos rendezését. E pontnál nagy kavargás támadt a hívők között és csak a rabbi ama kijelentése, hogy ő is azonosítja magát a szónok nézetével, csillapította le a felzaklatott kedélyeket. Este Fried Lázár hitközségi elnök a rabbi tiszteletére nagy bankettet adott.

— **Gritta utódja Aradra érkezett.** Aradról jelentik: Gritta Ovidius helyébe kinevezett Philotti Zamir megérkezett Aradra. Csütörtökön a sajtó képviselői előtt kijelentette, hogy örül Aradra helyezésének, mert Arad szép és rendezett kulturaváros.

— **Szabadlára helyezték az egeresi antiszemita zavargás felbujtóját is.** Megírta az Uj Kelet, hogy a görög katolikus karácsony éjjelén Egeres közönségben több kolozsvári kereskedelmi akadémiai és ipariskolai tanuló antiszemita tüntetést rogtönzött, amelynek során több zsidó lakos ablakait összetörték és békés járőreket inzultáltak. A tüntetés rendezőt a csendőrség letartóztatta és a kolozsvári hadbírószágra kísérte át, amely azonban arra való hivatkozással, hogy Egeres nem esik a hadizónába, az ügyészségre utalta át a letartóztatottakat. Ilea ügyész idegen vagyon rongálásának minősítette a tüntetést, a vádlottakat szabadlára helyezte Borbély Árpád 23 éves egeresi asztalos kivételével, akit az iratokkal együtt a kolozsvári járásbírószághoz utalt át. Dr. Varga Endre járásbírószághoz delegált ügyész az utolsó vádlottat is szabadlára helyezte és az ügy tárgyalására hivatalból határnapot fog kitzúzni. A járásbírószágnál levő iratok szerint a tüntetésnek tizenegy károsultja van, akik között az egyik román nemzetiségű és a tüntetők csak tévedésből törték be ablakait. A károsultak: Goldstein József, Hovici Ilie, Rendel Lázár, Waldner Emanuel, Blau Bernát, Galber József, Kohn Róza, Hoffmann Zoltán, Goldstein Albert, Hirsch Rudolf és Fülöp Radolf egyelőre csak általánosságban tettek jelentést, a kár összegét csak későbbben fogják tudni megállapítani.

— **Játékbank Vilmos császár korfui kastélyában.** Korfuból jelentik: Egy francia pénzcsoport, melynek élén Zaharow Bazil áll, azt az ajánlatot tette a görög kormánynak, hogy Vilmos császár gyönyörű korfui palotáját engedje át a konzorciumnak egy nagyszabásu játékbank céljaira. Zaharow Bazil errenézve komoly ígéretet kapott a görög kormánytól.

— **A ékszerészszövetségbe kereskedők is beléphetnek.** Bukarestből jelentik: A romániai ékszerészek az iparkamara gyűléstermében népes értekezletet tartottak Nicolau G. C. elnökletével, aki megköszönte a szövetség elnökévé történt megválasztását, mely után Roller Ignác tett jelentést a temesvári kongresszus eredményéről és a választásokról. Hosszabb vita indult meg afölött, vajjon nagykereskedők lehetnek-e a szövetség tagjai. Az értekezlet végül a belépés mellett döntött, mire az ékszernagykereskedők jelenlévő elnöke kijelentette, hogy testületileg belépnek a szövetség tagjai közzé. Az értekezlet folyamán elhatározták még, hogy kinyomattják és a tagoknak megküldik az alapszabályokat és megállapították a tagsági díjakat.

— **Gyilkolt az olvadó hó.** Bukarestből jelentik: A fővárosban tegnap súlyos baleset történt. A Bristol-szálló tetéjéről egy megfagyott hó-tömeg lezuhant és megölte az „Adeverul” nyomdavezetőjét, többeket pedig megsebesített. A másik baleset a Comedia-színháznál történt, ahol a lezuhant jég egy automobil karosszériáját zúzta szét, emberéletben azonban nem okozott jelentékenyebb kárt.

— **Erzsébet királyné nyakéke.** Romából jelentik: Erzsébet királyné, mielőtt a genfi mezenyület áldozatául esett, egy gyöngyszakértő tanácsára kincseket érő menyasszonyi gyöngy nyakékét egy korfui szerzetesnek adta át, hogy a gyöngyöket egy tengeralatti üregbe helyezze el, mert a gyöngyök a tengervíz hatása következtében visszanyerik régi csillogásukat. A szerzetes egy öreg halász segítségével elhelyezte a gyöngyöket a tenger alatt, azonban nemsokára meghalt és utána rövidesen meghalt az öreg halász is, úgyhogy néhány hónappal a királyné meggyilkolása után már nem tudták a gyöngyök nyomára bukkanni. Most, huszonöt év után az öreg halász egy barátja halálos ágyán rokonainak bevallotta a gyöngy nyakék helyének a titkát. Korfuban most keresik Erzsébet királyné gyöngy nyakékét.

— **Házasság.** Goldstein Rózsika és Spitzer Ede folyó hó 20-án tartják esküvőjüket Örmözön, melyre rokonaikat és ismerőseiket ezuton hívják meg.

Diamanstein Blanka (Blajul de jos) és Mózes Herman (Cluj) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Negyvenezer új házat építettek Angliában.** Londonból jelentik: Angliában 1923-ban negyvenezer új házat építettek. A háború-előtti években átlag nyolcvan-százezer házat építettek évente Angliában.

— **A vérbaj ujszerű gyógyítása.** Párisból jelentik: A „Figaro” újsívi száma nagy szenzációként közli dr. Maurice Defleurynek, a francia orvostani akadémia tagjának a tollából. Fleury Ernest Fourneau, a Pasteur-intézet kiváló professzorának egy vérbaj ellen felfedezett gyógyszerét ismerteti, amelynek „Stovarsol” a neve. Az új gyógyszer főlegessé tesz mindenféle befeszkendezést és bőr-alatti kezelést. Nem mérges hatása és tabletták alakjában a gyomron keresztül kerül a szervezetbe. A profilaktikus hatást a tanár többéaz vérbajjal beoltott állaton kipróbálta. Emberek közül ketten oltatták be magukat vérbajjal, akiknek szervezetében az új gyógyszer hatása alatt a szifilisz elpusztult.

— **A világitó rendőr.** Nemesak Amerikában, Svájcban is régebbi idő óta bevezették, hogy a rendőrök világitó készülékek segítségével látják el szolgálatukat az utkeresztvezéseknél. A zürichi városi rendőrség egy év óta szintén rendszeresítette és tökéletesítette a szolgálat ily módját, úgy hogy Zürich utvonalaik legforgalmasabb keresztződéseinél, mint amilyen például a pályaudvar előtti tér, világitó rendőrök látják el a rendészeti szolgálatot. Ezek a rendőrök oly iránymutatókkal vannak felszerelve, melyek nyílalakúak és izzólam-pákkal megvilágitathatók. A sötétség beálltával vagy ködös időben az utirányt ilyképen mutatja a rendőr a kocsioszlopoknak.

— **Százkilencven ház épült az elmúlt évben Kolozsváron.** A kolozsvári városi mérnöki hivatal évvégi statisztikája szerint az elmúlt esztendőben az elkészült épületek száma jóval meghaladja az előző év új épületeit. Sokan a megadott építési engedéllyel nem éltek. Az elmúlt évben 402 földszintes, 19 emeletes ház, 42 műhely, 58 gazdasági épület és 471 különböző vegyes építkezés, vagyis összesen 1213 épület engedélyezését kérték. Ezzel szemben az elmúlt év folyamán összesen csak 190 ház épült fel. Az egyes épülettípusok így oszlanak meg: 42 egyszoba-konyhás, 33 kétszoba-konyhás, 17 háromszoba-konyhás és 23 négy-öt-hatszoba-konyhás lakás. Ezekon kívül épült 10 műhely, 6 raktár, 4 üzlet, 1 szanatórium, 1 orvosi rendelő és 53 irodahelyiség.

— **Farkasok.** Nápolyból jelentik: Apennineken az erős havazás több farkasfalkát lekergetett a síkságra. A farkasok a marhaállományban nagy kárt okoztak. — Jugoszlávia egész területén — mint Belgrádból jelentik — a farkasfalkák szintén nagy károkat okoznak. Negotin közelében egy asszonyt szétéptek és felfaltak a farkasok.

* **Koprol** az ideális hashajtó, biztosan és fájdalom nélkül hat. Kapható a gyógyszeraktárban.

* Ha köhögés, toroktájás gyötör, kinez minket, **Kaiser-Borax** öblögetés könnyít meg bennünket.

* **Kölcsönkönyvtár** létesítése céljából teljes be rendezésű könyvtárt (3—5000 könyvvel) vagy jókarban lévő már volt kölcsonkönyvtárt keresek megvételre, esetleg meglévő helyiségemmel és butorzatommal társulnék. Ajánlatokat ár vagy feltétel (esetleg katológus) mellékletével „Bibliotheca” jellegre a kiadóba kérek.

önben is kutatásaim mai
tek. Nem akarom, hogy
a tudományos körök bi-
alékszem rá, hogy Flam-
olták, amikor a földnek
éitközését megjósolta és

ÜZENETEK

Robogány. Az a hír-
szter kifizeti a százezer
em vonatkozik a forra-
zenvedett károokra, hanem
rekvirálásokra. Annak-
alamit elrekviráltak, ei-
et ígérte most a kor-
gük nem haladja meg a
és a másik özvegytől
k ügyében csak úgy tu-
sra vonatkozó összes ira-
aszt is, hogyan történt
Levél ment.

Utolagos beszé-
tról, sajnos, későn ér-
tt első tudósításban nem
főrabbi ur lendületes
a valláshoz való viszo-
Kamilla olvasott fel,
ok sikerült jiddis du-
án valami jelentősebb
sitson róla bennünket,
etet mondunk.

velteket áttették a Ke-
lájához, mely rendezé-
ben szokta a hozzá
Keletben nyugtázni.
Hevesi Simon dr. bu-
Dohány-utca 5. Levél

Kovino). Tudtunkkal
már alkalmazta volna
is még oly drága,
kezelhető magát
agi feltételei vannak
más külföldi orvos-

A világ legga-
n mintegy százezer
a kínai, melyben
van, a sorrendben
nyelv. 2. A volt
Szurmaynak hívták
ment.

Romániában több-
Cimüket levélben

Tolnay Andor címe:
a Magyar Színház.
b van Kolozsváron,
ellett, Ferenc József-
lamonné a Hosszu-
utcaiban dolgoznak.
tudunk: Ghibuné
az Akontz-féle a

ztriai vas munkások
a javultak ugyan a
ly a fizetések oly-
e, hogy ma ez a
ly a nyomdászok
nkább a tulajdon-
ez kedvező a vas-
munkalehetőségek
Bécsben sok a
is a pillanatnyi
alkalmazást, vagy
agban megbecsülik

Szénsavat kaphat
utján (Cluj, Str.
vek marosújvári

Basco

nap nyitva!

**Csecsemők, kisgyermek-
ek ideális ápolószere a Höfer-féle gyermekhintőpor és Höfer-féle gyermek-
crém!**

KÖZPONTI BAR

★
Szenzációs újévi műsor!
Világvárosi attrakciók!

Rica Maca és Alexander

Janson Duo

Karyn Nelson

Edith és John Clark

Hans Oldais

Garvay Bessi

Myra Kaaden

Clara Segal

Karman Etta

Szigeti Joli

WORONOWSKY

Márton Sári

Georgete Krainitz

Marcella

Halász

Kezdete 9 és fél órákor

Max Brotmann Bukarest,

Str. Apoloilor 33. külön osztályt létesített és elvállalja a kereskedelem és ipar körébe vágó érdekek képviselését, bankoknál, központi szerveknél, autoritásoknál stb. stb.

Őn ezzel megtakarítja
a Bukarestbe való utazás
idejét és költségeit.

Referenciák: Bukarest összes nagybankjai.

HEIDENSCHAFTI GYAPOT

gyári lerakata, ugyszintén

**teesdorfi,
pottendorfi, schwadorfi**

sárga,
fehéritett és
kékített
mule és double
osztott és
osztatlan

Minden számban kapható
eredeti

gyári árban

előnyös
fizetési feltételekkel

Dick Jakab és Fia Cluj

Telefon 453

Állomással szemben

KÖZGAZDASÁG

Főlemelik a papiros behozatali illetékét? Bukarestből jelentik: Az „Universul” azt a hirt közli, hogy a kormány a rotációs papiros kilogramjának vámilletékét 10 lejre emeli fel. A lap maga nem hiszi ezt a hirt és sürgős felvilágosítást követel az ipar- és pénzügyminiszterektől, mivel a román lapok behozatal nélkül nem egzisztálhatnak és az egész román kultúrát veszélyeztetik.

Az állami petróleumjárlékokat nem kötik le a külföld számára. Bukarestből jelentik: A „Dimineata” jelentése szerint Bratianu Vintila pénzügyminiszter a felmerült nehézségek következtében lemondott arról, hogy az állami petróleumjárlékokat külföldre adják el, hanem úgy határozott, hogy ezt a járlékokat román petróleumtársaságoknak engedik át világgiazi áron. Ezzel szemben a petróleumtársaságok előleget adnak az államnak, illetve kiegyenlítik a CFR. számára szállított kőolaj árával, amellyel az állam nekik tartozik s az állam csak a különbözetet fogja megkapni, amellyel más belső adósságait fogja kifizetni. A kereskedelmi és iparminiszter most dolgozza ki az erre vonatkozó javaslatot.

A mai valutapiac

A francia franknak a nemzetközi piacon való zuhanása valamelyest a lejre is hatással volt, azonfelül a nagy kereslet hatalmas szilárduló tendenciát diktált. A nyugati valuták emelkedése legeszenbeszőbb jelensége a mai piacnak. Az árak a következők: osztrák korona 335-357, belső magyar korona 170-172, cseh korona 578-580, francia frank 9-80-9-85, svájci frank 34-80-34-85, dollár 200-202, font sterling 863-866, olasz lira 8-67-8-70, dinár 2-30-2-40.

Valutapiac január 11-én:

Bukarest. Devizák: Páris 980, London 864, Newyork 200, Róma 864, Zürich 35-00, Prága 584, Bécs 28, Budapest 105, Varsó 45.

Bukarest. Valuták: Napoleon 755, márka —, leva 180, török lira 98, font sterling 865, francia frank 10-30, svájci frank 35-00, olasz lira 880, drachma 390, dinár 220, dollár 198, lengyel marka 30, osztr. korona 28, magyar korona 60, cseh korona 580.

Zürich. Nyitás-Zárás: Newyork 576-576-25, London 2476-5-2465, Páris 27-87-5-27-85, Milano 2492-5-2492-5, Prága 16-75-1677-5, Budapest 205-205, Belgrád 642-5-642-5, Bukarest 290-290, Varsó —, Bécs 807/s-807/s, Berlin 135-135.

Mi volt az alapja a devizaautorizációk megvonása hírének. Bukarestből jelentik: Néhány héttel ezelőtt tőzsdei körökben az a hír terjedt el, hogy a kormány meg akarja vonni az autorizációt a bankok nagy részétől és csak néhány nagybank és azok fiókjai folytathatják a devizakereskedéssel járó ügyleteket. A hír alapja Chiriacescu Oszkárnak, a Banca Nationala egyik igazgatójának előterjesztése volt. Az igazgató ugyanis kifejtette a Banca Nationalához intézett beadványában, hogy a devizaügyletek hasznában a jegy kibocsátó banknak feltétlenül részesednie kell. A javaslat két irányú. Az egyik szerint kívánatos, hogy a Banca Nationala és fiókjai bonyolítsák le mindenütt a devizakereskedelmet. A második előterjesztés azt a módszert fejté ki, ami némely államban már meg is honosodott, hogy a devizával kereskedő bankok a devizaügyletek hasznából részesedést juttassanak az állami jegybanknak. A tervet kifejti, hogy az első módszer, vagyis a Banca Nationala kizárólagos jogosultsága nagyon költséges, míg a második módszer csak egy költséggel igen jelentős jövedelmet biztosítana a Banca Nationalának. Chiriacescu igazgató tervei még a tanulmányozás stádiumában vannak és inkább a devizakereskedés elméleti megvilágítását szolgálják. Ebből is kitűnik, hogy a híresztelés, mintha az autorizált bankoktól megvonták a devizaengedélyeket, nem alapszik konkrét tényeken.

„Iparosok Lapja”. A Némédi Gábor szerkesztésében megjelenő „Iparosok Lapja” új száma változatos tartalommal most jelent meg. A lap negyvenhat oldalon foglalkozik minden számbavehető erdélyi ipar eseményeivel és helyzetével.

A vasutak fűtőanyagszükséglete. Bukarestből jelentik: Csütörtökön délelőtt a közlekedésügyi minisztériumban fontos tárgyalások folynak a CFR. fűtőanyagszükségletének fedezése ügyében. A tanácskozáson résztvettek Vaito-anu, közlekedésügyi miniszter, Bratianu Vintila pénzügyminiszter és Pretorianu, a CFR. vezérigazgatója. A tanácskozások folyamán elhatározták, hogy a kormány azonnali hozzájárulást a CFR. csehszlovákiai és lengyelországi tartozásainak rendezéséhez, hogy e két államban újabb szénhiteleket biztosíthassanak. Ugyancsak határozatba ment, hogy a kormány rendezni fogja a CFR. nek a román petróleumvállalatoknál fennálló tartozásait is. Mindezenkívül elhatározták még, hogy a közlekedésügyi minisztérium végeztet a kormány érintkezésbe fog lépni egy angol és egy kisázsiai konzorciummal.

Leszállítják a francia gabonavámot. Párisból jelentik: A gabona behozatali vámját 14 frankról 7 frankra leszállították. A leszállítás az 1924 augusztus 4-ig behozandó gabona vámjára vonatkozik.

SPORT

Indiai atléták a párisi olimpiáson. Párisi jelentés szerint az indus olimpiai bizottság közölte a francia komitéval, hogy az idei párisi olimpiáson India is képviseltetni fogja magát. Az indiai atléták június közepén érkeznek Marseillebe.

Török futbalszempont Münchenben. A müncheni FC Bayern tárgyalásokat folytat a török Fener Bagtché bajnoksággal egy vendégszerződés leköltéséről. Megegyezés esetén a törökök münchenben fognak játszani Münchenben.

Bécsbe és Budapestre megy az angol kupagyőztes. Magyar lapjelentések szerint az angolok tavalyi nyertese, a Huddersfield Town külföldi turára készül s Bécsben és Budapestben fog játszani. Budapesti mérkőzéseiket az angolok már le is kötötték. A londoni csapat pünkösdi vasárnapján Bécsben fog játszani a Hakoahval, másnap pedig a budapesti VAC ellen. A tervek szerint a Vivók még egy mérkőzést fognak játszani az MTK, vagy az FTC csapatával kombináltan a Huddersfield Town ellen.

Kikapott a temesvári Unirea. Az olasz lapok tudósításai szerint a temesvári Unirea negyedik mérkőzését a St. Pierre d'Arenise-szel szemben 3:2 arányban elvesztette. Az első negyedórán két gólt kapott az Unirea, Holz két góllal egyenlített, de végül az olaszok rugják a győztes gólt.

Saját érdekében
győződjön meg,
hogy butorait mégis
csak
**Házassulandók
figyelmébe**

**Fischer Albert
és Társa**

cégnél szeresheti be
a legolcsóbban!
Figyelni a címre!

Gyári lerakati Cluj, Calea Regale Ferdinand 61. sz.
Telefon 5-79 Gyártótelep: Gherla

Ha művészi kivitelű
butort, zongorát

akar venni, ne
sejnjálja az utat
Marosvásárhelyre
és teli utat
meg a
SZÉKELY ES RÉTI
ERDÉLYRESZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermelt
szükségesek fűtőanyagot legolcsóbban itt szereshetik be

Ponyva-viaszkosvaszon

mindennemű célokra
eredeti gyári árban kapható:

Albala Izsó Timișoara

Sürgönyeim: Albala Izsó Timișoara-Fabrica

HA FINOM CUKORKÁT AKAR, KÉRJEN „MELISSA”-T!

Cluj, telefon 6-48 és 6-65

(Lloyd 2248)

Cluj, telefon 6-48 és 6-65

Manometert, mindenféle mérőműszereket készítenek és javításokat vállalnak

Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1. Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 301

SZÍNHÁZ ~ MŰVÉSZET

A tanító ur Nem zörög a haraszt Parasztszínház. (Bemutató a Magyar Színházban.) Egy nagy érdeme feltétlenül van Vasilescu Valjeannak, elégtételt szolgáltatott a férfinemnek. Eddig minden darabban a nők kacagtak utóljára, a nők voltak azok, akik fantáziájuk ezerféle színének csillogtatásával elkápráztatják az állítólag erősebb nemet. A Nem zörög a haraszt asszonya az első, aki a férfi és nő örök küzdelmében vesztes lesz. Más házassági komédia a válópárnél végződik, Valjean darabja ott indul és a cselekményre, a férj leleményességére csak azért van szükség, hogy komédiát játszva kiváltsza az asszonyt és megtudja mindazt, ami a válást előidézte. Több értéket egy alapjában nem nagy igényű egyfelvonásostól nem lehet kívánni. Poór Lili és Lengyel Vilmos voltak a kis darab főszereplői, elmondták szerepüket, mind a ketten szépen beszélnek. A Tanító ur Möriz Zsigmond egyfelvonásosa. Amit az író belesűrített a kis darabba, azt a rendező nem igyekezett kihozni belőle. A színészek és a rendezőkön mulott, hogy a darabnak nem volt sikere. Szentgyörgyi István jó volt, Nagy Gyula kurátorja ügyesen megrajzolt figura. Legnagyobb sikert a Parasztszínház aratta, Kelmay Ilona igazán szépet nyújtott. Sugár Frigyes és Vajda László megérdemelték a közönség elismerését. (t. i.)

Ma este lesz Adler Nándor hangversenye. Nagy érdeklődés előzi meg a város széles rétegeiben Adler Nándornak, a kiváló hegedűművésznek ma esti hangversenyét. A nagyszerű musikus csak egy hangversenyt tarthat Kolozsváron, mert vállalt kötelezettségei másfelé szólítják. A hangverseny ma, szombaton este fél 9 órakor lesz a kat. főgimnázium dísztermében. Adler Nándor műsorát Bach, Wieniawski, Vixatemp, Paganini és H. W. Ernst legkiválóbb műveiből állította össze, a zongorakíséretet Pongrácz Ádám látja el. A még megmaradt igen csekély számú jegy az Adler utcában (Szentgyörgy utca 5.) és az esti pénztárnál kapható.

A kolozsvári magyar zenekonzervatórium monstre-hangversenye. A kolozsvári magyar zenekonzervatórium első zenekari hangversenyét e hó 20-án délelőtt tizenegy órakor rendezi a Magyar Színház színpadán. A hatvan tagú vonós- és fuvószenekar játékát Rezik igazgató fogja dirigálni. Műsorra kerül az ismertebb klasszikus darabokon kívül egy eddig Kolozsváron még elő nem adott francia kompozíció. Jegyek premierárakon a színházi pénztárnál váltakoznak.

Kolbay Ildikó Debrecenben. Budapestről jelentik: A Budapesti Szimfonikusok ötven tagú zenekara Ábrányi Emil vezényletével, Kolbay Ildikóval és Szemere Árpáddal Debrecenben vendég-szerepel január 14-én és 15-én.

A Habima Eperjesen. Stramer kitűnő színészlátása, a Habima, mint már megírtuk, ezidőszent Szlovénkóban vendég-szerepel. Január hatodikán az együttes Eperjesen lépett föl először Lateiner „Cheskele Kolbojnyik” című darabjában. A beküldött színlapból látjuk, hogy a társulat új tagokkal gyarapodott. Az új tagok: Weisz k. a., Preisz, Franzos és Segall urak.

A ROMÁN OPERA HETI MŰSORA

Vasárnap este: Tosca.
Hétfő: Sába királynője.
Szerda: Lohengrin.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Szombat délután: Szép Heléna.
Este: Romeo és Julia.
Vasárnap délután: Falu rossza.
Este: A hattyulovag.
Hétfő délután: Szép asszony kocsisa.
Este: Magdolna.
Kedd: Romeo és Julia.

Select-Mozgó: A filmdrámák rekordja! *Rejtelmek háza*. II. rész. Jules Mary n gyszerű regénye, „La Maison du mystère” filmen. A II. rész 6 óriási felvonás. Főszerepben Ivan Mosjoukine, a világ legnagyobb filmművésze és francia művészek legjobbjai. Felejthetetlen művészeti esemény.

Uránia-Mozgó: *Rejtelmek háza* I. rész. Jules Mary kiváló regénye 10 óriási felvonásban. A főszerepben Páris dédelgetett művésze, Ivan Mosjoukine.

Apollo-Mozgó: *Az eltűnt ház*. Pompás kalandfilm 6 felvonásban, a főszerepben az utólrhetetlen detektívkirály, Harry Piel.

Aradi Textilipar Rt. Arad

Románia egyik legnagyobb textilgyára

Pamutfonoda, szövőde, festőde, fehérítő kikészítő nyomóda.

1500 munkás.

Rador

Havre—New-York

Gyorspostajáratok

Kanada—Kuba—Mexikó—New-Orleans
Haiti—Antillák—Északafrika felé

Felvilágosításokat nyújt:

SOC. „SARNIA”

Pasagiul Comedia
BUCURESTI

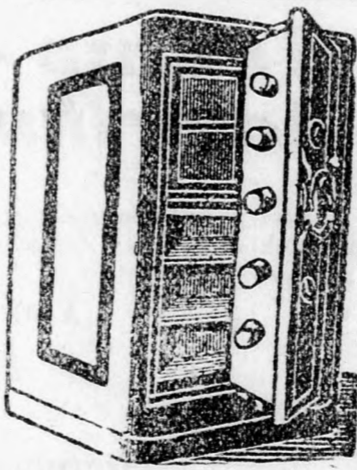
és „RECLAMA” CLUJ

Rador 902

Fabrică de case de bani
Geldschrank - Fabrik
Pénzszekrénygyár

JAKABFI & CO.
TIMIȘOARA
Str. Timofei Cip.
(Battyány-utca) 3. szám
Telefon 12—68

Képviseletek Erdély részére kerestetnek

Nagy karácsonyi vásár

Szabó Jenő

női divatruházában

Cluj, Calea Regele Ferdinand 5.

- Jó mosó tenniszflanell . . . 29 lei
- Csikos ruhaflanell . . . 33 lei
- Mintás szövet . . . . . 39 lei
- Jóminőségű mosókroton . . . 39 lei
- Mintás mosóbársony . . . 106 lei
- Duplaszéles ruhaszövet . . . 78 lei
- 140 cm. széles szövet . . . 135 lei
- 140 cm. férfi ruhaszövet . . . 196 lei
- Velourszövet kabátra . . . 250 lei
- Francia zefir férfiingre . . . 45 lei
- Fehérneműre való mosott sifon . . . . . 31 lei
- Duplaszéles mintás se-lyemliberti . . . . . 138 lei
- Fekete kabátplüss 450-tól 1100-ig
- Kabátplüss szürke, barna és fekete . . . . . 530 lei
- Foulardselyem ruhára . . . 250 lei

Nagy maradék vásár

Mélyen leszállított árak!

Meglepő olcsó árak!
December 1-től dec. 15-ig
15%o engedmény!

HA

Meglepő olcsó árak!
December 1-től dec. 15-ig
15%o engedmény!

jó, olcsó, szép és praktikus karácsonyi ajándékot akar venni, úgy vásároljon

Heliosnál, Főter 7.

Mindennemű kötöttáru, kabát, jumper, női és férfi mellény, női és gyermekruhák, sálak, sapkák stb.
Az előírt gyári árákból

15%o engedmény

15%o engedmény

fűtőanyagszükséglete. Csütörtökön délelőtt a városházán fontos tárgyalás volt a fűtőanyagszükségletének tanácskozáson résztvettek egy miniszter, Bratianu és Pretorianu, a CFR. tanácskozások folyamán elhatározták, hogy a két államban az azonnali hozzájárulást és lengyelországi tartózkodásukat. Ugyanakkor a kormány rengeteg a román petróleum-vezetékét is. Mindezt azért, hogy a közönség ne legyen félve a kormány ériat-angol és egy kis részét

francia gabonavámot. A behozatali vámját 14% -ra csökkentették. A leszállítás az azonnali gabona vámpórá

RT

parisi olimpiáson. Párisi olimpiai bizottság közölte, hogy az idei párisi olimpián résztvevőket a szociálisták fogja magát. Az olimpián érkeznek Marsell

Münchenben. A müncheni olimpiát a török csapatok egy vendégcsapat-vezetésén a törökök Münchenben.

Unirea. Az Unirea a temesvári Unirea a Pierre d'Arenise-szel. Az első negyed-nyire. Hol két góllal győztek a rugók a győzelem góllal.

Saját érdekében győzzen meg, hogy butorát mégis csak

Fischer Albert és Társa

cégnél szeresheti be a legolcsóbban. Figyelni a címre!

Calea Ferdinand 61. sz.
Gyártelep: Gherla

ongorát

helyre és tükri utas meg a RÉTI EV-TÁRS. butorterméket szobákban itt szereshetik be

OSVÁSZON

lokra kapható:

mișoara

Timisoara-Fabrica

SÁ"-T!

48 és 6-65

aldott műszereket rő-alkaldom. Telefon 311

APRÓHIRDETÉSEK

Bel- és külföldi fuvarleveleket díjmentesen felülvizsgál és fuvardíjtöbbletet a legrövidebb időn belül folyósít Recom-pens nemzetközi fuvarlevél felülvizsgáló intézet Timişoara, Helvét-u. 8. 1643

Pénz- és helyszüke miatt

raktáron levő zongora, ebédő, háló, uriszoba, Weirtheim-kassza, perzsaszőnyeg, gyári szőnyegek és hencsertakárok minden elfogadható árban eladatnak.

Beck és Benjamin

Oradea-Mare
Strada Cogalniceanu
(Várady Zs.-u.) 11.
Telefon 17-03

Divatárúsnő (modestin) leány vagy asszony, önálló, jó munkakerő, városi gyakorlattal kerestetik. Az illető teljes ellátáson kívül meggyezés szerinti fizetést kap, családtagok tekintetében kellemeles otthon található. Ajánlatok a kiadóhivatalba „Salon de mode” jellegre küldendők. 6685

Suche ein deutsches Fräulein ou zwo Kinder als erzieherin, nur Solide haben sich zu melden bei Katz, Piata M. Viteazului 22. szám. 6693

Zsidó családnál fiatalember lakást és kosztot kaphat. Egyetem-u. 5.

Eladók: 3 jóerős elektromotor, új kerékpár, férföltönynek való finom sötétkék szövet teljes hozzávalóval. Cluj, Str. Pata 114. szám.

LÁDAGYÁR

Mindenemű ládákat és fadobozokat összeszerelési és szedési részeken megrendelésre azonnali készlettel szállít a legolcsóbb napi áron

Sajovics és Lebovits fakereskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernauți (volt Kajántol-ut) 1. szám

FRANCIA HAJÓZÁSI TÁRSASÁG

Direkt vonalak — átszállás nélkül

Constanța

direkt

Newyork

Constanța—Jaffa—Marseille

Constanța—Délamerika

Constanța—Canada

az „Asia” hajó indul 1924 január 16-án

Felvilágosításokért és jegyek iránt érdeklődni lehet „Sarnia” Pasagiul Comoedia, Bukarest és a „Reclama” Cluj

Rador

Olesó tűzifa!

Prima száraz hasábfát 6l- és vagontételeben legolcsóbban házhoz szállít Richter Salamon volt Széchenyi-tér 37.

Perfekt könyvelő, levelező, magyar, román és német nyelvismerettel azonnali belépésre megfelelő állást keres. Katz L. Sámuel Huedin. 6686

Hutpaek papirt

nagyon szép, fehér, nagyalakú, külföldi áru

bálánként
2.400 lejért

szállít a

Cartea Românească
Dicioșanmariin

Finom kőser házikoszt jutányos áron kihordásra is kapható. Kossuth L.-u. 1. szám emelet.

Segédet keresek rőfös rővi áru szakmában önálló kiszolgálót kirakateendőzőt perferül románul beszélőt. Szombaton záród Hőfőherke áruház O-Mare. 6694

Gyakorlott gyors- és gépirőnőt keresünk

azonnali belépésre.

Cim a kiadóban

Telefon 758

INDUSTRIA TEXTILA ARADANA SOCIETATE ANONIMĂ

★ Románia legnagyobb textilgyára Arad ★

ARADI TEXTILGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Telefon 758

Betonkeverőgépek

valamint az összes cementipari gépek, u. m. cementtöcserepek, betontéglák, üreges betonblokkok, cementterazzo, granitoid, járdalapok gyártására kézi és erőhajtásra berendezve, formák, betoncsövek, kutyűrük, lépcső és egyéb építési anyagok gyártására. Teljes asbestcementpalagyári berendezések, I-a cementfestékek stb. stb. raktárról azonnal szállíthatók.

MODERNA

Építőipari Gépek és Radiátor Rt.
Brasov, Kis ucca 12.

Árlapok és költségvetések díjmentesen!
Mielőtt cementipari gépeket vásárol, kérjük raktárunk megtekintését!

Férfikalapokat

fest,
tisztít,
formál
és vasal

Fehér István kalaposmester,
Cluj, Unió-utca 21. Redout.

Postai megrendelések is eszközöltek!

Első Erdélyreszi Ékszerárnyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 13. szám
Telefon interurban 2-13 * Sürgönc: Juvare, Cluj

Ékszerárnyártás, nagykereskedés

Fogászat arany * Arany, ezüst és platina beállítás

Kienze és Schwarzwaldi órákban, valamint kineztet * áruyakban nagy lerakat

Csak viszontelárúsitóknak!

Engros

"VEZUV"

Engros

MAGAZIN DE TEXTIL, Cluj Piața Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. Babos-palota

Szövőpamutok (Bumbac)

minden gyártmányu a legolcsóbb napi áron minden mennyiség kapható. Hirschfeld és Társa aradi cég * erdélyreszi kizárólagos lerakata.

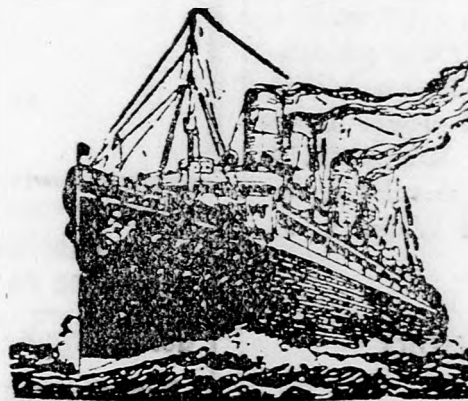
Textilárúokban nagy választék!

Rador 921

NORDDEUTSCHER-LLOYD ★ F. MISSLER

Rador 384

Bréma-
Amerika

Bréma-
Amerika

Az utazást teljesen újjáépített hajóinkkal tesszük lehetővé, melyeken a harmadosztály is elegánsan berendezett kabinokból 2 és 4 személy számára. Elsőrangú német konyha. — A hajókon magyarul és németül beszélnek. Díjtalan tájékoztatás!

A NORDDEUTSCHER-LLOYD nagyromániai vezérképviselője:

Bucuresti, Calea Griviței 130.

Bejárat a Pelian-utca sarkán [Bratu-szálloda alatt] és ennek fiókjai:

Oradea-Mare, Bulevardul Regele Ferdinand 4.

Telefonszámok: 8-26, 9-88 [A hivatalos jegyirodában] Tel Sürgöncim: Menetjegyiroda
Ugyanott vasúti jegyek kiadása úgy a bel-, mint a külföldre.

Timisoara

„Korona Szálloda”, a vasúttal szemben

Minden felvilágosítás
díjtalan

Cernáuți

Kochanovskig. 3., Botimneanu-házban

FABRICA IOSEF FLORENZ

MÉRLEG-, SÜLY- ÉS FÉMÁRUGYÁR ORADEA-MARE, STRADA GILANYI 6

SÜRGÖNCIM JOFLOR ORADEA-MARE
TELEFONSZÁM INTERURBAN 15-71

Gyárt és raktárról azonnal szállít mindenemű mérlegeket, réz- és vassúlyokat. Elvállaljuk mindenemű mérlegek és súlyok javítását és hitelesítését. Nagyobb mérlegek javítását vidéken is eszközöljük
Rador